

"S Õ R V E"

EESTI NOORTE SUVELAAGER AUSTRALIAS

Oma asukohamaa eraldatuse tõttu suuremaist eestluse keskustist põhja poole keral, kui ka väiksema kaasmaalaste arvu tõttu, on eestlaskond Austraalias seisnud kõrval meie avalikkuse tähelepanu keskpunktist.

Asudes ülevaadet andma Sydney Eesti Täienduskooli poolt korraldatavast iga-aastasest noorte suvelaagrist, pean vajalikuks mõnesõnaliselt peatuda eestlaste üldarvul ja paiknemisel Austraalia osariigis New South Walesis, mille pealinnaks on Sydney. 1954.a. andmeil oli Eestis sündinud isikuid N.S.W.-s 3.232, neist Sydneys 2.279 isikut. Sydney järele on teisteks N.S.W. eestlaste keskusteks Thilmere eestlaste asundus, Wollongongi ja Newcastle'i linnad. Laialipaisatuna ja väiksemal arvul esineb aga eestlasi üle terve osariigi.

Kuigi noortele eestikeelsete tundide andmisega alustati Sydneys juba aastal 1929, algas organiseeritud täienduskooli tegevus 1949.a. nn. uustulnukate eestvõtmisel ja on kestnud tänini. Hiljem loodi täienduskoolid ka Thilmeres ja Wollongongis. 50.-date aastate algul tekkis Sydneys mõte noortele suvelaagri korraldamiseks. Kuna eestlastel omal vastav laagrikoht puudus, pöörduti Haridusministeeriumi poole palvega n.n. National Fitness Camp'i üürida. Kooliaasta vältel kasutab Haridusministeerium neid laagreid oma otstarbeks, kuid siinsel koolide suvevaheajal detsembri keskpaigast kuni jaanuari lõpuni võimaldub ka erarühmadel neid üürida. Oli ennekuulmatu julgustükk, et üks rahvusrühm soovis korraldada eralaagrit Austraalias ajal, kus kõik oli suunatud uustulnukate võimalikult kiireks assimileerimiseks. Võimaliku konflikti ja äraütlemise vältimiseks esineti Sydney Estonian Sunday School'i nime all, kuna noorte kristlik kasvatus on Austraalias sügavalt juurdunud.

1952.a. alates ongi meie noorte suvised kokkutulekud toimunud Haridusministeeriumi laagreis, välja arvatud kahel aastal, mil tuli kasutada YMCA lahket

kaasabi ja vastutulekut. Aastate vältel oleme ühel või teisel põhjusel olnud sunnitud kasutama erineva asukohaga laagreid, kuid juba viimased viis aastat on viibitud Point Wolstoncroft'i laagris, looduslikult kauni Macquarie järve poolsaarel, või "Sörvel", nagu noored laagri ristsid.

"Sörve" asub 80 miili Sydneyst põhja suunas ja tema ametlikuks mahutavuseks on 120 isikut. Erakordselt oleme laagri austraallasist juhtkonna vastutulekul aga majutanud 135 osavõtjat (1965.aastal). Ajaliselt toimub laager vahetult siinse kooliaasta lõpu ja jõulude vahel, millest tingituna on laagri kestvuseks 5-10 päeva. Peale Sydney Täienduskooli õpilaste (1966.a. 47 %) on osavõtjaid üle kogu N.S.W., kuni 480 miili kauguselt. Vanuselt kuulub enamus 8-17-aastaste hulka, kuid alati on olnud ka nooremaid, kes on laagris ühe vanema järelvalve all. Näitena toon 1966.a. laagri koosseisu:

Lapsed 7 a. ja nooremad	6
-"- 8-17 aastased	85
Üle 17 a., täiskasvanud ja juhtkond	<u>22</u>
Kokku	113

Laagri juht- või järelvaatajaskonna moodustavad väheste eranditega siin üleskasvanud ja täienduskoolis õppinud noored, kes on enamuses kõrgemate õppeasutuste õpilased või juba õpingud lõpetanud. Mõned nendest on elukutselt kooliõpetajad kohalikes koolides või aktiivsed juhid eesti skautlikus liikumises. Laagrijuhiks on viimasel neljal aastal olnud eestiaegne tuntud noorteuht ja YMCA tegelane Ingomar Netliv Canberrast.

"Sörve" ei kuulu oma iseloomult otseselt ei õppe- ega puhkelaagrite hulka. Kõige enam sarnaneb "Sörve" ehk YMCA laagrite tüübile. Kasvatuslikeks alusteks on rahvuslikud ja kristlikud ideed, mida ei rakendata klassiruumis ega koolipingil, vaid suunatud ja korraldatud sise- ning välistegevuses.

Noored on majutatud väikestesse 8-voodilistesse taredesse, mis asuvad puude all ja vahel, suurepärase vaatega järvele. Tare liikmeskond moodustab

võimalikult ühtlase vanusega pere, kes on ristitud näit. Eesti loomade või lindude nimedega. Teinekord toimub jaotus maakondade ja linnade, elukutsete jne. kaupa. Vastavalt nimetusele on tare kaunistused, embleemid, tarehüüud. Keeleoskuse kohaselt kirjutavad või joonistavad noored oma laagripäevikus sellel teemal. Taredevahelises puhtuse- ja esinemisvõistluses saadud punktid on nn. reisupiletiks reisiril ümber kodumaa, loomulikult alates Sõrve säärelt. Noored jälgivad pinevusega oma päev-päevast edu suurel Eesti kaardil, kus päevaseks etapiks on kahe linna vahemaa ehk 50 punkti. Mõnikord tuleb ööbida ilma kohale jõudmata, kuna ühistöö lonkas ja tare ei olnud küllalt korras, kaunistused olid kehvad või lõkkenumbrid kesised.

Üldtegevuse osas mängivad väikesed kuni 8-aastased laulu- ja liikumismänge oma "tädide" juhatusel ja eestvõtmisel. Samuti joonistatakse või kleebitakse. Suuremad jagunevad vanuse järel segakondadeks. Eriti rõhutatud on sportliku liikumise osatähtsus värskes õhus, aga vabas ~~õhus~~ looduses kontrollitakse märkamatult ka teadmisi kodumaa ajaloo, maateaduse, loodusloo üle. Õpitakse lihtsaid skautlikke teadmisi, looduse tundmist, esmaabi. Tuleb laulda eesti laule jne. Mängudes ja võistlustes arendatakse koostöövaimu - mida üks ei oska, teab teine ja kui kergesti jääb see meelde.

Mõnikord mängitakse mõnele muinasjutule või põnevale loole ülesehitatud mängu, kus saab metsas hiilida, luurata ja millest kõik osa võtavad. Vahel aga lihtsalt joonistatakse või voolitakse savi. Kõikjal on tegevus juhtide järelvalve all ja märkamatult õpitakse uusi eesti sõnu ja mõisteid.

Õhtuti on saalis või väljas lõkke ääres ettekanded. Iga tare peab midagi esitama, võimalikult kõigi tareliikmete kaastegevusel. Lauldakse vanu tutvaid laule aga õpitakse ka uusi. Esitatakse vastastikku mõistatusi.

Kuna laager toimub vahetult enne jõule, peetakse jõulupuu ja tuleb jõuluvana - tavaliselt külastuspäeval. Väikesed inglakesed küünlad käes loevad jõuluevangeeliumi. Eeskava numbritena kantakse ette laule, luuletusi või mõni

improviseeritud näidendikene. Esinevad täienduskooli orkester ja üksikud solistid. Külalistele on demonstreeritud ka rahvatantse ja tütarlaste võimlemist.

Väga suurel määral mõjustab tegevuse ilmet laagri lühikene kestvus. Mitte vähemat tähtsust omab juhtide kaadri koosseis. Leida tahtelisi ja võimelisi inimesi, kellel õnnestuks saada puhkust töökohalt, et seda siis tasuta ohverdada ühiskonna heaks, ei ole kerge. Lahenduseks on olnud isikute kaasatõmbamine, kes õpilastena või õpetajatena algavad suvevaheajaga. Praktiliste täienduskooli õpetajate või noortejuhtide kogemustega inimesi on nende seas olnud vaid üksikuid. Siinkohal peaksin nimetama möödunud aastal hr. I. Netlivi algatusel ja S.E. Täienduskooli läbiviimisel korraldatud nädalalõpu õppelaagrit tulevastele noortele suvelaagri juhtidele.

Peamiseks mureks ja probleemiks on ja jääb emakeele rääkimine. Milline on olukord teistes eestlaste ühiskondades üle vaba maailma, ei ole allakirjutanule tuttav, kuid kohapeal on see väga muret tekitav. Noortele endile ei saa ega tohi õieti etteheiteid teha, kuna kodu on rahvuslikult suunavaks ja kasvatavaks teguriks. Millised need põhjused ka oleks, et lastevanemad ei ole selleks aega ega tahtmist, täiesti andestamatu on järjekindluse puudus lapsega emakeele rääkimises. Ei ole erakordseks nähteks, et lapsel lastakse rahulikult vastata inglise keeles - mis last ikka vaevata - või räägitakse temaga koguni vigast inglise keelt. Vanemate "peen" komme emakeelt inglise keelega segamini rääkida on ülimalt tavaline. Samal ajal soovitab tänapäeva ametlik riigipoliitika uustulnukail oma lastele parandada emakeele oskus. Mida suudab siin ära teha täienduskool 3 tunniga nädalas või suvelaager 5 päevaga aastas, kui vanemad ülejäänud 360 päeva vältel selleks kaasa ei aita.

On tavaliseks nähteks, et isegi noored hea kasvatusega kodudest omavahel kokku saades vestlevad inglise keeles. Laagrisse saabudes on haruldaseks juhuseks kuulda noori rääkimas emakeelt, kui juhte vahetus läheduses ei ole. Seda rõõmustavam ja liigutavam on nädala möödudes omaalgatuslik emakeele

rääkimine noorte poolt, kes seda vaid vaevaliselt oskavad.

Laagrist lahkudes kahetsetakse üksmeelselt - aeg oli liiga lühike. Pikemaajalise laagri töö oleks kindlasti mitmekesisem ja tulemusrikkam, saavutused meeldejäätavamad. Aga isegi lühikese ajaga õpitakse tundma end ühise perena, luuakse tihedaid sõprussidemeid ja talletatakse mälestuste varamusse meeldejäävaid elamusi. See on sageli püsivam kui aktusekõne kõlavad sõnad.

Paul Kimmel